Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 209 SATURDAY, NOVEMBER 1, 1997 PARSIPPANY and NEW YORK CENTS 75 ЦЕНТІВ ПАРСИППАНІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 1-го ЛИСТОПАДА 1997 р. Ч. 209 РІК CIV.

„БЕЗ УКРАЇНИ МИР НЕ ЗАВІТА В ЕВРОПІ! МИ ПІДЕМ ЩЕ РАЗ В БІЙ ЗА КИЇВ І ЗА ЛЬВІВ!"

СОТНІ ВІРНИХ ВІТАЛИ ПАТРІЯРХА ВАРТОЛОМЕЯ У БАВНД БРУКУ

С.Баннд Брук, Н. Дж. — Тут, не зважаючи на осінню вечірну прохолоду в понеділок, 28-го жовтня, сотні вірних Східньої Православної Церкви різних народів, вітали Вселенського Патріярха Вартоломея I.

Серед вітаючих, які зустрічали Патріярха, велика кількість священиків, 23 єпископи різних віроісповідань, чисельні преставники громад і звичайні віруючі. З великим сантиментом до тієї зустрічі свого найвищого духовного провідника підходили вірні православних церков, зокрема, вірні Грецької Православної Церкви у ЗСА, котрі прибули з різних позамісцевих осередків зі своїми дітьми, щоб вони побачили та отримали його благословення. Вселенський Патріярх Вартоломей прибув до Бавнд Бруку в товаристві Архиєпископа Грецької Православної Церкви в ЗСА Спиридона.

Патріярх Вартоломей, котрий вперше прибув до ЗСА 19-го жовтня на одномісячні відвідини своєї Пастви, є духовним провідником 300 млн. ісповідників східнього православя у світі. У ЗСА його Паства нараховує понад 6 млн. вірних, розділених на 13 етнічних віток.

Вірні Української Православної Церкви у ЗСА з особливим зацікавленням очікували приїзду Вселенського Патріярха, бо хотіли дізнатися про його поставу до їхньої матірної Церкви у незалежній Україні, котра є проти втручання Московського Патріярхату. До цієї делікатної справи Вселенський Патріярх підходить дуже обережно.

У своїй 15-хвилинній проповіді Патріярх Вартоломей закликав до єдности Православних Церков і дав до зрозуміння українцям, що він розуміє їх біль. Одначе взивав до терпеливости та рівночасно підкреслював складність цього їхнього старання. „Ви терпіли і витримали", — говорив він про православних українців в Україні та обіцяв, що „ ми постійно будемо працювати над тим, щоб створити нову ситуацію, об'єднати це розтерзане тіло. Однак для цього потрібно часу, щоб деякі думки принялися".

Архиєписком Антоній, адміністратор Української Православної Церкви у ЗСА і Діяспорі, котра нараховуєє понад 100,000 вірних в Америці, заявив, що ці відвідини саме до Бавнд Бруку були дуже важливими, бо вирізнили Українську Православну Церкву пере світом. „Ми сподіємося, що вислідом наших зусиль в майбутньому таки буде здобуття незалежности Церкви в Україні".

Обидва Владики Української Православної Церкви у ЗСА, Антоній і Всеволод, у своїх зверненнях до Вселенського Патріярха підкреслювали важливість незалежности Української Православної Церкви в Україні.

На привітальному бенкеті-зустрічі в Банд Бруку з Вселенським Патріярхом крім багатьох неукраїнських єпископів були присутні Митрополит Української Католицької Церкви Стефан Сулик і Владики Василь Лостен і Роберт Москаль.

Україна заперечила арешт своїх вояків у Боснії

Київ. — Міністерство Оборони України відкинуло повідомлення західніх представників про те, що в Боснії арештовано сімох українських миротворців, які начебто займалися контрабандою алькоголю і цигарет, повідомили засоби масової інформації.

Західні представники в Сараєво заявили 29-го жовтня, що боснійсько-хорватська поліція затримала українських вояків на стоянці автомобілів в Мостарі. За твердженням поліції, вони мали зі собою велику кількість алькоголю і цигарет.

Представник Міністерства Оборони Валерій Король заявив, що жоден з семи вояків, які робили закупи для своєї частини, не був арештований. Однак чотирьох старших офіцерів відправлено додому за те, що вони підвезли місцевих людей, порушуючи військові правила.

За словами В. Короля, поліція затримала двох хорватів, які їхали з групою, а не самих вояків. Семеро вирушили трьома вантажівками зі своєї бази в Мостарі до порту на Адріятичному морі Спліт, щоб закупити товари для українського контингенту у складі 400 осіб.

Західні представники, бажаючи залишитися анонімними, заявили, що серед сімох був один старший український офіцер і юридичний радник контингенту. Арештованих здано Стабілізаційним силам НАТО.

Українські миротворчі війська перебувають у Боснії від 1992 року. За цей час 18 вояків загинуло переважно від пострілів снайперів і мін., а 50 поранено.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА БИЛЛА КЛІНТОНА минулої середи, 29-го жовтня, прийняв нові правила щодо расових і етнічних позначень на урядових формулярах і цим вперше дано можливість особам ідентифікувати себе приналежними до більш, як одної раси. Ця зміна у майбутньому може вплинути також і на урядову політику, зокрема коли йдеться про окремі привілеї для расових і етнічних меншин чи визначення законодавчих округ. Френклин Рейнс, директор Бюра менаджменту і бюджету, котре видало ці нові правила, підкреслив, що тепер кожний має право приділити себе до тієї раси, членом котрої дана особа себе почуває.

ЕКО: „Хто живий, вставай!"

Богдан Стефанишин

ЛИСТОПАДОВЕ

Час плине, мов ріка. Листки спадають знову.
І згадуєм наш край, до рідних линем хат
віддати честь борцям і дорогому Львову
за той спонтанний зрив, за світлий Листопад.

Була спокійна ніч. Сяв місяць, срібні зорі,
завзяті вояки тримали кріс в руках,
наш синьо-жовтий стяг над ратуш зніссся вгору,
отрясся город-твердь з ворожих кривд, зневаг.

Так по віках ярма йшла довгождана воля.
Лицарський дух ожив по селах і містах.
Єхидність вражих сил, помір в тифозних болях
знівечили ввесь труд, важкий геройський змаг.

Міняється пейзаж в світів калейдоскопі.
Доглердить Захід в нім всі помилки віків?
Без України мир не завіта в Европі!
Ми підем ще раз в бій за Київ і за Львів!

В Україні

(З інформацій УНІАР)

НДП ЗАТВЕРДИЛА СПИСОК КАНДИДАТІВ У ДЕПУТАТИ

КИЇВ. — Прем'єр-міністер України Валерій Пустовойтенко очолив партійний список Народно-Демократичної Партії на виборах до парляменту в березні 1998 року. Кандидатів обирали таємним голосуванням. Окрім Пустовойтенка до першої п'ятірки увійшли голова НДП Анатолій Матвієнко, колишній голова Верховної Ради Іван Плющ, голова парляментарної групи „Конституційний центр" Михайло Сирота, президент Українського Союзу Промисловців і Підприємців Анатолій Кінах. Далі ідуть Олександер Ємець, Володимир Філенко, Олег Дьомін, Анатолій Толстоухов, Тарас Стецьків та інші відомі політики. Керівник Адміністрації Президента Євген Кушнарьов зняв свою кандидатуру, сказавши, що хотів би виконувати обов'язки адміністратора у виборчому штабі. Голова НДП А. Матвієнко сказав, що партія готова до співпраці з іншими центристськими силами з метою поборення лівих на виборах.

З ПОЧАТКОМ ЗИМИ ПОЧАЛИСЯ ПРОБЛЕМИ

ЛУГАНСЬКЕ. — Тут, як і по всій Україні, 26-го жовтня випав сніг. У деяких областях, скажімо, на Львівщині, без електропостачання залишилося 37 населених пунктів. Вслід за снігом прийшли морози до 10-12 ступнів за Цельсієм. І саме в цей час, тобто 27-го жовтня, в Луганському обмежено постачання води, ґазу та електроенерґії. Бензина по всій Україні подорожчала на 3 гривні. Керівники Луганщини на телебаченні й радіо повідомили, що напружена ситуація склалася через несвоєчасні розрахунки за ґаз, воду і електроенерґію як з боку населення, так і з боку підприємств і установ. В офіційному повідомленні сказано, що постачання води в місті зменшено на 113,000 кубічних метрів на добу та що теплові електростанції Донбасу працюють лише на половину потужности і навіть менше через нестачу палива. Купити його не можуть через брак грошей. А люди розраховуватися за ґаз, воду і електроенерґію не можуть через те, що по кілька місяців не отримують зарплатні.

ПРОҐРЕСИВНІ СОЦІЯЛІСТИ ДО ВИБОРІВ ГОТОВІ

КИЇВ. — На 4-му надзвичайному з'їзді Проґресивної Соціялістичної Партії України 25-го жовтня затверджено передвиборчу плятформу та список кандидатів на депутатів, у якому 225 осіб. Голова ПСПУ Наталія Вітренко повідомила, що партія іде на вибори разом з Робітничою Партією (РПУ) та Партією Пенсіонерів України (ППУ). Партійний список кандидатів на депутатів України очолили: Н. Вітренко, Володимир Марченко (ПСПУ), Валентина Тризна (РПУ), Іван Куньов (ППУ), Петро Романчук (ПСПУ). Учасники з'їзду схвалили тактику проведення виборчої кампанії та зформували необхідні структури.

ПАРТІЯ „ГРОМАДА" ПРОПОНУЄ ДОПОМОГУ МОЛОДІ

КИЇВ. — Пресова служба Всеукраїнського об'єднання „Громада" поширила повідомлення, що Партія „Громада" пропонує кожному молодому громадянинові представляти його інтереси в Київській Міській Ради чи районних радах, а також у Верховній Раді. „Громада" плянує провести низку заходів серед студентів для роз'яснення засад і цілей партії. Уже проведено зустріч з молодими політиками, на якій обговорено нову податкову політику, яка сприятиме активізації виробництва і стабілізації економіки. Цей документ підготували фахівці з економіки, члени „Громади". Партія хоче об'єднати молодь у містах і районах, створити координаційні центри, де молоді громадяни могли б отримати безплатну консультацію кваліфікованого юриста.

ДПУ ТВОРИТЬ БЛЬОК ІЗ СЕЛЯНСЬКОЮ ПАРТІЄЮ

КИЇВ. — 5-ий надзвичайний з'їзд Демократичної Партії України затвердив список кандидатів на депутатів України. Цей список очолили: голова ДПУ Володимир Яворівський, віцепрем'єр-міністер Сергій Тигипко, колишній міністер оборони України Віталій Радецький, генеральний директор Дніпропетровського об'єднання „Південмаш" Юрій Алєксеєв та депутат Верховної Ради Володимир Бортник. Посилаючись на В. Яворівського, УНІАН інформує, що ДПУ плянує створити бльок спільно з Селянською Партією України. ДПУ не буде в опозиції до нинішньої влади, хоча і критикуватиме в разі потреби, задля поліпшення ситуації в державі. „Називати нинішню владу антинародною, як це роблять ліві сили, — є аморальним", — вважає В. Яворівський. Він нагадав, що у минулих президентських виборах ДПУ голосувала проти Л. Кучми, але народ його обрав і Президент зарекомендував себе державником. Програму виходу з економічної кризи, яку ДПУ запропонує на виборах, готує Володимир Рижов — асистент Президента України з питань промисловости.

У СВІТІ

У СЕРЕДУ, 29-ГО ЖОВТНЯ, Ірак наказав усім американцям, які працюють в інспекції зброї Організації Об'єднаних Націй, до тижня опустити країну. Крім того для підкреслення іґнорування вимог ЗСА та ООН, уряд президента Саддама Гуссейна вимагає припинення розвідчих полетів, які згадана інспекція уживає для вишукування заборонених іракських військових програм. Ці розвідчі полети ООН відразу припинили, вперше від часу їхнього запровадження у 1991 році, зразу після війни в околицях Перської затоки. Джеймс Рубін, речник Державного департаменту попередив, що дії Іраку „можуть мати поважно небезпечні наслідки", а також підкреслив, що ЗСА ці „серйозні виклики" обговорюють зі своїми союзниками. Крім того, він зазначив, що наказ Іраку є „атакуванням основних підвалин системи ООН".

В АМЕРИЦІ

У СЕРЕДУ, 29-ГО ЖОВТНЯ, свою мовчанку про ситуацію американських і світових фондових бірж перервав Алан Ґрінспен, голова Федеральної ради валютних резерв, який заявив, що ця ситуаціє не є конечно злою. Виступаючи перед Конґресовою комісією та промовляючи до вкладників капіталу по цілому світі, котрі пильно прислухались до кожного ним вимовленого слова, він підкреслив, що цей короткотривалий упадок на біржах може цілком усунути небезпеку інфляції, випускаючи трохи пари з і так надто горячої економіки. Крім того А. Ґрінспен уважає, що це також дало можливість покупцям перевірити існуючу дійсність, бо опираючись на своїх значних біржових успіхах, свобідно витрачали гроші збільшуючи ріст економіки та своїх задовжень.

Англіканська Церква увічнить пам'ять мучеників

Лондон. — Англіканська Церква, яку, як відомо, традиційно очолює монарх країни, прийняла рішення увічнити пям'ять 10 християнських мучеників XX сторіччя, хоч ні один з них не був британцем. До літа наступного року над західніми воротами Вестмінстерського абатства буде встановлено статуї сучасних святих.

Першою у списку значиться Єлисавета, старша сестра останньої російської цариці. Єлисавета була онукою королеви Вікторії, а відтак дружиною російського князя Сергія, брата царя Алєксандра III, згодом убитого революціонерами. Ще при житті свого чоловіка вона всі свої сили посвячувала благодійництву. Після смерти князя Сергія Єлисавета цілком віддає себе Богові, заснувавши монастир Марти і Марії, допомагаючи бідним і хворим

Після большевицького перевороту у жовтн 1917 року Єлисавету, разом з царською родиною заарештували, завезли д Катеринбургу і там скинули у шахту ще живою Очевидці свідчили, щ чули, як Єлисавета співала релігійні пісні.

Також стоятимут там статуї Мартіна Лютера Кінґа, баптистського проповідника і борця з громадянські права в Америці, китайського пастора Ван Джімінґа, вбитого під час „культурної революції", німецького теолога Дітріха Бонгоффера, який був учасником змови проти Гітлера, Оскара Ромеро, католицького Архиєпископа зі Сальвадору, замордованого місцевими екстремістами, та інших осіб, що постраждали за свої релігійні переконання.

Передвиборча кампанія Л. Кучми ще не почалася

Київ (Р.Р.). — Тут у засобах масової інформації багато уваги приділяється заяві Президента України Леоніда Кучми в інтерв'ю для телевізійної програми „Післямова" про його намір кандидувати на Президента у 1999 році.

У зв'язку з цим, голова Адміністрації Президента Євген Кушнарьов сказав на пресовій конференції, що слова Л. Кучми не свідчать про початок передвиборчої кампанії. Президент Кучма, за його словами, лише сказав про свої наміри кандидувати у майбутніх президентських виборах.

Є. Кушнарьов підтвердив, що Президент підписав закон України про збільшення пенсій, але виконати його найближчим часом немає змоги. Кабінет Міністрів шукає шляхи поетапного підвищення прожиткового рівня. З цієї ж причини, сказав Кушнарьов, мало є бажаючих ділити з Президентом відповідальність за ситуацію в державі. Президент розраховує на підтримку лише центристських сил від СДПУо до Руху.

Л. Кучма звернувся до Конституційного суду з поданням щодо невідповідности Конституції низки положень закону про статус народного депутата і доповнень до нього. На думку Президента, в законі порушено статтю 24 Конституції, оскільки законом закріплено забезпечення депутатові пріоритетного права виступів у пресі, державному радіо і телебаченні. Це приведе до звуження і порушення конституційного права інших громадян на поширення інформації. Президент також звертає увагу на порушення принципу рівности громадян в питанні працевлаштування колишніх депутатів. Верховна Рада заборонила на час п'ятьох років після завершення терміну уповноважень достроковий розрив з колишнім депутатом трудового договору як дисциплінарної кари, його скорочення або звільнення з військової служби. А заробітну платню колишньому депутатові на час його працевлаштування протягом року затверджено в розмірі, який отримують працюючі депутати.

У зверненні до Верховної Ради України Л. Кучма запропонував розглянути проєкт закону про запровадження в Україні Дня Пам'яти і Примирення 7-го листопада, замість того, щоб відзначати цей день, як свято революції.

За словами Кушнарьова, одні цей день вважають святом, а інші днем смутку. Отож Президент і шукає компромісове рішення, доки на цьому ґрунті не розгорівся конфлікт.

Українець-юнак чемпіон світу в шахах

УСЦАК(О. Т). — 13-літній міжнародний майстер Руслан Пономарьов з міста Краматорське на Донбасі виграв світовий чемпіонат у шахах серед юнаків 18 років життя.

Турнір відбувся в столиці Вірменії Еревані. Чемпіонат здобув вислід 9:2 точок, якими випередив своїх найближчих суперників — Алєксєя Ільюшіна (Росія) і Стеляса Гальтіяса (Греція) — одною точкою, які розділили друге-третє місця.

Про Руслана Пономарьова „Свобода" вже писала раніше, як про диво-хлопчика, що в 1996 році здобув звання чемпіона Европи теж у юнацькій групі 18-літніх і осягнув тоді найвищий рейтінґ в історії для 12-літнього шахіста.

Як відомо, УСЦАК перевів в цьому році збірку на фонд Тетяни—Руслана, з якого надав для Руслана і його тренера фінансову допомогу, завдяки якій цей український юнак-патріот мав чергову змогу прославити Україну на світовому форумі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.

at 2200 Route 10, P. O. Box 280 Parsippany, N.J.07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510. UNA: (973) 292-0900

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Parsippany, NJ

Перший Листопад

День 1-го листопада записаний в історії України не тільки двоякими буквами радости та смутку, але також і переломними подіями, тобто подіями, котрі своєю силою, змістом і засягом несподівано замикають один період життя і відчиняють новий, в основному інший, ніж дотеперішній.

До радісних днів треба зарахувати 1-го листопада 1918 року, коли то Українська Національна Рада у Львові, столиці Галицької землі, надзвичайним зверненням до українського населення проголосила, що

„волею українського народу утворилась на українських землях колишньої австро-угорської монархії Українська Держава", та що „ з нинішнім днем Українська Національна Рада обняла владу в столичнім місті Львові і на цілій території Української Держави".

Ця історична подія в Галицькій землі, котра впродовж років була П'ємонтом і пробійником українського національного відродження, назавжди закарбувала незнищиму волю всього українського народу до державної самостійности. Вона також зміцнила ідеологічні позиції українських самостійників на східніх землях України та, мабуть, найбільше причинилася до проголошення в Києві, 22-го січня 1919 року, Акту державної соборности всіх українських земель. У цьому аспекті Листопадовий Зрив 1918 року став переломним моментом в історії українських державно-національних зусиль, що створив нову добу розвитку української політичної думки, а з тим й намагань до її здійснення — самостійної соборної української держави.

Пригадуючи Листопадовий Зрив, пам'ятаймо, що ідеал, за котрий боролися та зі зброєю в руках загинули лицарі Листопаду, став дійсністю, але для зміцнення, та утвердження розбудови української національної держави доконче потрібно стояти пильно на сторожі та в ніякому разі не спочивати на лаврах здобутого.

До сумних днів треба вписати день 1-го листопада 1944 року, що став днем всенародного смутку і жалоби, бо того дня на Святоюрській горі у Львові невмолимий ангел смерти перетяв нитку страждального життя Митрополита Андрея Шептицького — некоронованого короля та справжнього володаря душі народу.

Не стало Проповідника Премудрости Божої, Князя Української Католицької Церкви, Мойсея українського народу, що до нього він звертав свої стривожені серця у найважчих хвилинах. Не стало Добродія-Самарянина усіх потребуючих, немічних, обездолених і осиротілих. Не стало Великого Богоугодного Мужа, що печать його духа навіки залишився в усіх проявах релігійно-церковного і суспільно-громадського життя нашого народу. Не стало аристократа духа, серцем чистого учителя правди і науки, котрого шанував і поважав не тільки український народ, але і чужі народи. Не стало людини глибокого віщого розуму, відданої любови до своєї пастви і Церкви, високого патріотизму, мецената української культури і науки та опікуна української молоді.

З його смертю погасло сонце, що впродовж півстоліття освічувало життєвий шлях народу. Повіяло жахливою пусткою. Невідрадний смуток огорнув Україну. Хто стане в обороні народу, хто вкаже йому шлях серед тієї зловіщої пітьми, хто поведе його назустріч кращому майбутньому, коли не стало його — Провідника-Мойсея?

Смерть Митрополита Андрея Шептицького стала ще одною переломовою подією в житті українського народу, негативні плоди котрої збираємо по сьогоднішній день і котра залишила глибокі знаки на духовому житті нашого народу.

З обидвох тих історичних подій треба зачерпнути ті правди і науки, що допоможуть сьогодні та в майбутньому зберегти Україну та її народ на шляху до щораз кращого майбутття в новому XXI сторіччі.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Оксана Буньківська, Київ

ЯКИМ ЖЕ ШЛЯХОМ ПІДЕ БІЛОРУСЬ?

Президентські вибори в Україні 1994 року та їх результати розпочали новий розділ у новітній історії України, але, за всієї важливости, їх не можна порівняти з аналогічною подією, що через два місяці сколихнула Білорусь і спрямувала її в зовсім інше русло розвитку. Саме до президентських виборів доля наших держав була схожа, але новий президент Білорусі став тим механізмом, який повернув колесо історії.

Сьогодні Білорусь у політичному глухому куті. Опинившись на порозі ізоляції, наш північний сусіда просто вимушений шукати шлях, який виведе його з теперішніх хащів. Опінія світової громадськости достатньо зрозуміла: відсутність пошани до демократії автоматично перетворюється на державну неповноцінність. І даремно білоруські можновладці тішать себе думкою, що ізолювати европейську державу неможливо. Санкції проти Юґославії спростовують це. Якщо на Білорусь чекатиме юґославський варіянт, то все буде набагато складніше, оскільки Юґославії допомогло здорове почуття націоналізму, спричинене тим, що багато сербів залишилося поза межами сучасних кордонів країни. А про білоруський націоналізм покищо можна тільки мріяти. То яким же шляхом піде Білорусь?

Можливі варіянти. Білоруси повернуться на початок 1994 року, коли державу представляв не колишній партійний номенклятурник, а професор фізики. Тоді ідея білоруського національного відродження стане центральною, і стосовно СНД у Мінську з'являться центробіжні сили. В іншому разі, можливі повний демонтаж російсько-білоруського кордону і входження Білорусі до складу РФ зі збереженням першою особливого статусу з підписанням спеціяльної угоди про партнерство Мінська та Москви. Третього не дано. При першому варіянті спокійно зідхнуть білоруські сусіди на заході й півночі, а ідея створення Балтійсько-Чорноморського простору набуде нового можорного звучання. Якщо в Мінську оберуть інший шлях, то Росія й НАТО матимуть спільний кордон. При цьому РФ отримує можливість долучити до російського ще й „білоруське питання", тиснучи на Латвію й Литву, де проживає 300 тисяч етнічних білорусів.

Нині симпатії білорусів можна розділити навпіл. Попри те, що опитувань не проводили, результати референдуму щодо державної символіки є певною мірою відображенням настроїв народу Білорусі: ті, хто голосував за національний біло-червоно-білий прапор і „Погоню" (історичний герб), воліли б бачити свою батьківщину незалежною; натомість прибічники видозміненої совєтської символіки згодні на Союз із Росією. За новий герб Білорусі віддано трохи більше половини голосів виборців, тобто тут ще нічого остаточно не з'ясовано. Багато залежить від того, яку позицію оберуть дві найпотужніші в республіці політичні сили. Білоруський народний фронт, який підтримує білоруська інтеліґенція і студентство, має намір вести державу в західньому напрямку. Білоруські комуністи, що об'єднують у своїх лавах прихильників старого парляменту, схильні лявірувати в бік Росії. Проте на сьогодні БНФ і ліві виступають одним фронтом.

Як і завжди, єдність двох абсолютно протилежних політичних сил є тимчасовою і зумовлена наявністю спільного ворога. Сам президент, опинившись у лещатах партій, прагне не допустити перетворення опозиційного бльоку на політичного монстра, спираючись на добре випробувану службу — КДБ. Утім, Лукашенко теж відчуває непевність такої боротьби на два фронти, шукаючи підтримки на сході. Остання візита до Індії підтверджує це.

Однак Білорусь — не Совєтський Союз. Її сприймають як маловпливову політичну одиницю у Східній Европі. Прогалини в дипломатії Олександр Лукашенко намагається ліквідувати видимістю реформ в економіці. Однак 4 відсотків зростання національного валового продукту викликають хібащо посмішку, а стабільна виплата зарплатні нівелюється її мізерною сумою. Нині білоруському президентові вигідно бути „незалежним": донедавна дружня Росія перетворилася на магната, який економічно тисне на маленьку Білорусь.

Лукашенко полюбляє підкреслювати, що основа держави — це питання про владу і власність. І якщо втратити шляхи впливу на розвиток суспільства, справжніми господарями становища стануть ті, хто будь-яким шляхом захопив ці важелі. Президент не сумніваєть-

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про Перше Листопада в наших почуваннях

У нашій спільноті, як звичайно, роїться від річниць, історичних дат та ...літь з дня народження, які ніяк не можна залишити без уваги, чи принаймні відзначення в пресі, у випадку, як не стає місця в громадському календарі на ще одну нашу традиційну „академію".

Розуміється, на першому місці стають тут „округлі дати", які також припадають кожного року, а вже чомусь багато їх в цьому 1997 році. Тепер на першому місці було 50-річчя горезвісної акції „Вісла", але і 50-ліття рейдів УПА і 55-ліття її заснування і 90-ліття з дня народин Романа Шухевича, Олени Теліги і Олега Ольжича — одним словом, 1997 рік був і є ще далі особливо щедрий на круглі річниці.

Як скромно при тому і тихо появляється тепер на нашому громадському небосхилі Листопадовий Зрив у Львові, що щойно в наступному році дочекається рівної дати, яку, може, будуть і у Львові, і в цілій Україні відповідно відзначати, хоча це вже не півсторіччя, а 80 років від того пропам'ятного дня, що довгими роками був для Галичини таки найбільшим національним святом, ще і з традицією відвідування гробів та згадування померлих.

Довгими роками ми, поселенці західніх країн, а в більшості таки втікачі із Галичини, далі продовжували традицію широкого і поважного відзначування 1-го листопада як нашого національного свята. Допомагали у цьому все ще живучі співучасники Листопадового Зриву, яких з кожним роком ставало менше. І так з кожним роком якось усе менш величаво вшановувано цю пропам'ятну для України дату, бо поруч входили інші, новіші та більш актуальні для сьогоднішніх поколінь.

Розповідають, що у Львові та і в інших частинах західньої України потайки згадувано цей Перший Листопад, а традиція відвідування гробів та молитви за померлих залишилися також, не зважаючи на заборону совєтського режиму.

Але тепер, коли немає ніяких заборон і можна відверто святкувати хто і що забажає, завважуємо зі сумом, що день Першого Листопада усувається якось в тінь і тут, і там, в захопленні соборністю та різними новішими подіями з нашої історії.

Дивною Божою волею ця, для старшого покоління галичан незабутня дата 1-го Листопада зіллялася водне із другою незабутньою, хоча сумною, а це смертю Митрополита Андрея Шептицького. Чи Всевишній в цей спосіб забажав, щоб ми не забули цього дня і вже як не славними нашими „академіями", то принаймні думками і почуваннями вшанували його кожного року, байдуже — кругла це дата чи „крива"? Але дуже мало українських патріотів згадує ще один дивній збіг обставин, що рівно десять років після смерти Митрополита Андрея, першого листопада помер також полковник Андрій Мельник, голова Проводу ОУН, котрому доручено перебрати цей пост після убивства полковника Євгена Коновальця.

Значить, маємо що згадувати в цей один день, який довгими роками був зв'язаний із хоча коротким, але так знаменним зайняттям нашого Львова українськими військами і створенням Західньоукраїнської Народної Республіки.

Якось притих тепер Український П'ємонт, яким називали так довгі роки Галичину й її столицю — Львів. Здається, немов зменшилося його значення і зменшилася кількість тих, яким він найближчий до серця і почувань. Чи причиною того є незнання історії цього П'ємонту, чи наїзд численних нових поселенців до Львова, для яких його історія байдужа, чи може є ще в тому далекойдучі, а невідомі нам, політичні пляни, що немов нитки павука плетуть свою сітку?

Але ми, хоч і вже нечисленні, що пам'ятають, згадаймо в наших думках і почуваннях цей пропам'ятний день!

О-КА

Д-р Василь Ленцик

Митрополит Андрей у споминах мистця Мороза

Відзначаючи рік річно річницю відходу до вічности Слуги Божого Андрея Шептицького, годиться згадати про його ставлення до великого майстра пензля, св. п. Михайла Мороза. Автор цих рядків мав нагоду не раз послухати розповіді мистця про його близькість до нашого святоюрського Святця. Розповідь мистця Мороза є незвичайно цінною для самої біографії мистця, як також для біографії Митрополита Андрея. М. Мороз своєму спомині про Митрополита Андрея дав заголовок: „Мій великий учитель".

Завдяки д-рам Чайківському і Бемкові, він за посередництвом Митрополита Андрея дістався до Української Академії Мистецтв у Львові під проводом мистця Олекси Новаківського. Це сталося в 1923 році. З того часу, за вийнятком деяких перерв, коли мистець виїздив на студії до Італії і Франції, М. Мороз мав безпосередню нагоду бути близько Владики Андрея, і то так близько, що в 1937-39 роках він замешкав у митрополичій палаті. І про ті часи мистець пише: „Перебуваючи в духовній орбіті Великого Митрополита, між я постійно студіювати цю незвичайну індивідуальність. До того ж через три роки (1937-39) я майже кожного ранку служив Митрополитові до Служби Божої (завжди співаної) і міг безпосередньо бачити і переживати ту божественну благодать, яка мене всеціло наповняла, коли той Живий Святець священодійствував". З того часу, як відомо любителям Морозового мистецтва, походить той портрет Слуги Божого Андрея як він править Службу Божу. Мистець відтворив той момент Служби Божої, коли Митрополит в час „Отченашу" підносить свої зболілі руки до Небесного Отця з просьбою про духові ласки — і прости нам провини наші — і про хліб наш насущий.

Про ті незабутні часи, коли мистець перебував, як він пише, в орбіті того Святця, він почувався „найщасливішою істотою, надземною людиною. Я бачив нашого Найвищого Архиєрея на розмові із самим Богом. Я радів, що маємо такого Святого Посередника між Господом Богом і нашим народом. В Достойній Святій Особі Митрополита Андрея мені ввижався тоді сам Бог-Отець. Який же я тоді був щасливий", — пише М. Мороз.

Подібний вислів про Митрополита Андрея написав французький журналіст з щоденника „Матен", який, прийшовши на авдієнцію до Митрополита в січні 1939 року, став „задубілий" і сказав до Митрополита, що він „нагадує Бога-Отця". На що Митрополит усміхнувся і сказав: „Велика шкода, що це тільки схожість. Бог у своїй доброті напевно дав би вам інтерв'ю, про яке і не хочу чути" („Мета" з 29-го січня 1939 року).

Мистець Мороз підкреслює у своїх споминах про Митрополита дуже характеристичний вислів Василя Стефаника, який, приїжджаючи зі свого Русова до Львова, перші свої кроки спрямовував на Святоюрську гору, щоб поклонитись Митрополитові Андреєві. І коли його співпартійці-радикали дорікали Стефаникові, що він шукає ласки у графів, славний письменник відповідав їм: „Я люблю дивитись на ту срібну голову, що думає і журиться про всю Україну". І дійсно Митрополит Андрей журився не тільки всією Україною, але також українською цінною душею індивідуально.

М. Мороз передає кілька подій зі свого життя, коли за інтервенцією Митрополита перед Господом Богом сам мистець та його родина одержували особливі ласки.

В 1927 році пише мистець: „Я був тоді студентом 4-го року Мистецької Школи проф. О. Новаківського у Львові, я тяжко захорів на запалення легенів. Лікар О. Барвінський заявив, що стан мого здоров'я безнадійний і моє життя кінчиться. Я прямо догоряв. В той критичний час я поручив себе і рідню молитвам Митрополита Андрея з вірою, що його посередництво

(Закінчення на стор. 3)

Іван М. Самійленко

РІЧНИЦЯ ВСЕНАРОДНОЇ ЖАЛОБИ

V

Конґресмен Флоріо, за підтримкою багатьох членів Конґресу ЗСА, підготовив проєкт резолюції ч. 4,459, яку Конґрес в цілому прийняв, а Президент Роналд Реґен 12-го жовтня 1984 року підписав рішення про створення Конґресової комісії для дослідження Великого голоду в Україні та його наслідків.

Як відомо, до складу 12-членної Конґресової комісії входило шість сенаторів і конґресменів. Решта шість від української громади. Керівником комісії було призначено д-ра Джеймса Мейса, а його асистентом — д-ра Ольгу Самійленко, а одночасно переслухано під присягою 321 свідка та уцілілих жертв голоду в Україні. Вся ця праця зарекордована в трьох томах, на 1,715 сторінках друку. Четверта опублікована книга містить в собі сумарний звіт, призначений для Конґресу ЗСА. Цей звіт був повністю прийнятий на пленарному засіданні Конґресової комісії 19-го квітня 1988 року.

Тут варто підкреслити, що всі зарекордовані свідчення, а зокрема „Сумарний звіт" комісії є зразком об'єктивної та досконало обґрунтованої праці. Неведемо кілька прикладів:

— „В дослідженні голоду незаперечним доказом є: насильна конфіскація зерна в селян, а одночасно й запровадження шляхом погроз і терору суцільної колективізації.

— Офіційне твердження большевицької Москви, нібито „куркульський саботаж" був причиною „труднощів" в селах України є злобна фальш.

— Уряд ЗСА мав детальні інформації про голод в Україні, але не вжив жодних кроків, щоб уникнути голодової катастрофи. Натомість він відновив дипломатичні відносини з Москвою в 1933 році.

— В часи масового голоду певна частина американської преси співпрацювала з совєтським урядом, заперечуючи голод в Україні. Головною фіґурою цього заперечення був кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Волтер Дюранті.

— Науково-дослідні центри підраховують число жертв голоду від семи до восьми мільйонів осіб".

В сумарних висновках Конґресової комісії стверджено, що доручений Конґресом законодавчий мандат комісія виконала сумлінно. Вона дала безапеляційно ґрунтовну відповідь на причину одного з найбільших злочинів, заподіяних проти людства: „Сталін і його комуністична кліка поповнила ґеноцид проти українського народу".

Вся величезна праця комісії, надрукована в 1990 році друкарнею Уряду ЗСА відображає найжахливіший період в історії українського народу. Вона призначена для глибоких студій не лише в Україні, але і в студіях світової історії також. Оглядаючи пророблену величезну і шляхетну працю, ми, українці, будемо завжди вдячні Конґресові ЗСА, Президентові Р. Реґенові, а зокрема таким сенаторам і конґтресменам, як Д. А. Майка, Бенжамін Ґілман, сен. Б. Бредлі, сен. Д. ДеКонсіні, В. Брумфілд, Д. Гертел, Дж. Флоріо, як рівнож і керівникові комісії д-рові Дж. Мейсові. Я бачив і відчув їхню віддану працю в комісії та їхнє глибоке зрозуміння проблеми України. Одним з головних ініціяторів проєкту Конґресової комісії був наш патріотичний і діяльний земляк Ігор Ольшанівський. Пам'ятаймо завжди неоцінену поміч і Українського Народного Союзу, як і Українського Наукового Інституту в Гарварді, зокрема за видання капітальної наукової праці Роберта Конквеста "The Harvest of Sorrow", опублікованої в 1986 році. Належиться велика подяка й українцям в Торонто за випуск фільму "Harvest of Despair". Варта окремих студій і праця Міжнародної комісії адвокатів, спонзорована СКВУ, яка визнала голод 1932-33 років в Україні як народовбивчий ґеноцид.

Як бачимо, спритно затаєний окупантом, нечуваний за своїм наміром і наслідами злочин вийшов на світло. Удар в найбільш вразливу точку комуно-большевицького злодіяння здійснено.

Але чи все вже зроблено? Чи на цьому можна було зупинитись? Ні! Ми занедбали ширення цієї так тяжко здобутої святої правди — в Америці, в ООН і в країнах світу. І тому вся жахлива правда України не дійшла належно до свідомости і сумління людства — так, як цього досягнули жиди і навіть вірмени, переживши жахливу масакру в 1915 році. Ми часто уміємо піднятись, і навіть здобути вершинну перемогу, а потім раптом холонемо, на закріпивши цієї перемоги до кінця. І тому не дивуймося, що декому у світі незалежність України ще не є цілком зрозумілою.

А тепер, бодай коротко, про те, як справа дослідження голодомору виглядає в самій Україні, вже вільній і незалежній. У 1990 році було започатковано дослідження цієї трагедії, а в 1991 році опубліковано першу монументальну книгу п. з. „1933-Голод", тиражем 30,000 примірників. В цій цінній праці подано 1,000 свідчень уцілілих жертв голоду з різних областей України. Й ось раптом цей відважний і багатонадійний початок зупинено... Двоє головних ініціяторів — дослідники й публіцисти Володимир Маняк і Ліда Коваленко, в розквіті сил і ентузіязму, зовсім несподівано, за нез'ясованих обставин, відійшли у вічність... Все ж мур замовчування, бодай частково, було пробито — правда вийшла на поверхню.

Минуло ще пару років, аж ось преса повідомила, що в 1996 році створено в Україні Комітет дослідження голодового геноциду для підготови офіційного оскарження у Міжнародному суді. Головою цього комітету вибрано відомого політика, депутата Верховної Ради Левка Лук'яненка, І що ж? Під час моєї розмови з ним

(Закінчення на стор. 3)

Цікава імпреза 65-го Відділу СУА

Заходом 65-го Відділу СУА в Ню Бранзвику, Н. Дж., в неділю, 5-го жовтня, після Богослуження в церковній залі відбулася цікава імпреза висвітлення прозірок з України і доповіді Мирослави Стойко і проф. Володимира Стойка.

Програму відкрила імпрезова референтка відділу Оля Городецька. М. Стойко подала цікаві інформації про музеї і мистецьке життя Львова. Було приємно побачити на прозірках, як наш Львів поволі, але поступово відроджується як европейське місто. Проф. Стойко розповів про важливіші моменти з 2-го форуму українців, який відбувся в Києві при кінці серпня. Хоча важливіші моменти були відомі слухачам з преси, присутні довідалися більше про деталі форуму від проф. Стойка, котрий був його учасником як делегат від Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗСА. Цікавою була розповідь з прозірками про зарисечення Начального Пластуна д-ра Романкова в таборі „Сокіл" у Карпатах. Присутні пластуни-сеніори зі зворушенням слухали доповіді та переносилися думками в наші чудові Карпати. Можна було переконатися із слів доповідача, що в Україні „росте новий люд", котрий запевнить світлу майбутність для нашої молодої держави.

Довший час після доповідей учасники ставили питання і забирали голос в дискусії, підкріплюючись солодким і кавою, про що, згідно із традицією в нашій громаді, постаралися сестриці при церкві Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії, під проводом Марії Слободян.

Цю цікаву і гарну імпрезу закрила голова 65-го відділу СУА Наталка Головінська, подякувавши доповідачам, нашому парохові о. Павлові Лабінському та усім присутнім за участь.

Учасник імпрези

ПІВДЕННОАФРИКАНСЬКИЙ президент Нелсон Мандела, минулої середи, 29-го жовтня, під час своїх кількаденних відвідин Лібії, нагородив полковника Муаммара Каддафі, найвищим відзначенням своєї країни, за його вчасу підтримку Південної Африки у боротьбі проти апартеїду. У своїй короткій промові з приводу цього відзначення, Н. Мандела не згадував нічого про непорозуміння Лівії зі Заходом, але звернувся зі закликом до всіх країн підтримувати Організацію Об'єднаних Націй, котру вони створили для того, щоб країни свої непорозуміння могли полагоджувати мирним шляхом.

У ВІВТОРОК, 28-ГО ЖОВТНЯ, Франція і Росія переконували Ірак, щоб не зривав співпраці з аґенцією Організації Об'єднаних Націй, котре перевіряє програму його озброєння. Свою перестогору обидві країни зробили всього кілька днів після того, коли вони разом з Китаєм не підтримали Англію та ЗСА під час голосування в Раді безпеки ООН над пропозицією заборони закордонного подорожування тим офіційним чинникам Іраку, котрі блькокують працю згаданої аґенції.

Духовна віднова в парафії церкви св. Андрея в Пармі

Вже традиційно парафія української католицької церкви св. Андрея в Пармі, Огайо, під проводом її пароха о. шамбеляна Льва Тимкова влаштовує духовні віднови — реколекції, з яких користають також і члени інших парафій Великого Клівленду. А осінь дуже відповідна пора року, коли вся природа набирає яскравих, золотисто-райдужних кольорів і немов клониться медитаціями-роздумуванням та заглиблюватися й пізнавати Творця світу. Треба усвідомити, що ми на цьому світі є мов на вакаціях, бо правдиве духовне життя починається щойно після нашої смерти, у вічній злуці з Богом. Тому про померлих часто висловлюємося, що вони тільки народилися до нового життя. Духовне оновлення — це переставлення себе в інший кращий, вищий світ, в злуці з Богом і старання забути доземні журби та пристрасті. Цьогорічна духовна обнова в Пармі відбувалася 18-го жовтня під проводом вже нам знаного з попередніх реколекцій Владики Інокентія Лотоцького, ЧСВВ, монаха з Чикаго. Провідною думкою були слова Ісуса Христа: „Яка користь людині, як цілий світ здобуде, а занапастить власну душу?". Програма цієї духовної обнови, яка була надрукована і роздаоною учасникам, можна б поділити на сім головних частин: год. 9:00 ранку — Молебен до Ісуса Христа, благословення Найсвятішими Тайнами, вступна наука Владики і роздумування; адорація Евхаристійного Спасителя; 11:00 — 12:00 год. полудня, вільний час і нагода до св. Сповіди; год. 12:00 по пол. — перекуска; св. Вервиця і св. Сповідь; год. 2:00 по пол. — наука, роздумування і св. Сповідь; 3:00 по пол. — св. Літургія, наука і спільне св. Причастя.

Молебен і Благословення довершив парох церкви св. Андрея о. Лев Тимків та привітав Владику Інокентія. Владика у своїй повчаючій науці згадав про ювілей 2,000-ліття від народження Христа. До цієї епохальної події треба вже нам достойно і гідно приготовлятися, аби його належно і набожно зустрічати. Владика визначається своєю вдумливістю, красномовністю та скромністю. Він має притаманний йому стиль проповідування і послуговується багато життєвими прикладами, що робить його слово більш колоритним і сприємливим. Владика говорив про щастя, яке люди часто шукають у земних добрах, багатстві і розкошах і взагалі там, де його правдивого і тривалого немає. У ЗСА майже 40,000 людей річно гине внаслідок самогубства, а 40,000 раді його поповнити. Спеціяльно застрашуючо воно поширилося серед молоді. Христина Форд, дружина тайкуна автомобільної індустрії, дуже багатого чоловіка, твердила, що не хотіла б тих маєтків і розкошей, а проміняла б їх радше за спокійне та вбоге життя в згоді. Значить, доземні розкоші і маєтки минаються, і тому в них не можна добачувати мети життя. Ціллю повинно бути пізнання Бога, а не тільки про Нього знати, жити згідно з Божими законами і творити добрі діла. Треба виявляти правдиву любов до Бога, самопосвяту, та безнастанно скріплювати свою віру. У Бразилії, яка була наскрізь католицькою, тепер загніздилися до 20 відсотків населення, різні релігійні секти, які є дуже агресивними. Сьогодні, говорив Владика, забуваємо про буденщину та перестаємо себе в духовні міркування й молитви. Цікаво, естетично та водночас маєстатично була представлена Адорація Евхаристійного Спасителя. Чашу з Евхаристійним Ісусом о. Тимків переніс символічно з кивоту та примістив її на спеціяльно влаштованому столику перед вівтарем.

В міжчасі Владика Інокентій виголошував науки, які були переплетані співом набожних пісень, в числі 7 разів. Заспівував разом з учасниками в церкві довголітній дяк парафії Йосиф Лівий, а його син мгр Михайло Лівий дияконував. Він вже довший час так працює у тій церкві. В часі обідової пори учасники реколекцій користали зі смачної перекуски. Кухня була в заряді пань на чолі з П. Козак, а як вияв задоволення і признання з їх безкорисної праці, громадно відспівано їм многоліття. В пополуднєвій науці Владика говорив про Пресвяту Богородицю та її чуда, як в Люрді, Фатіма, Меджигори, та останньо в Україні — Глухів і Мервичі. Св. Марія не відмовить своєї помочі, якщо ми набожно Її просимо та молимо. Наш народ з винятковим сантиментом і побожністю звеличує Пресвяту Богородицю. Навіть наші військові формації, як Січові Стрільці, УПА і Укр. Дивізія вибрали собі Її як свою Покровительку і Заступницю в небі. При кінці реколекцій відправлено Службу Божу. Отцеві Тимкову асистував як диякон Михайло Лівий, о. парох дякував Владиці за переведення успішної обнови і її учасникам за зрозуміння духовного відновлення. Дякував також парафіянці Стефі Городиській, яка вже 20 років допомагає організовувати ці реколекції. При кінці Служби Божої Владика ще говорив про значення безкровної жертви Спасителя, дякував господареві, о. Тимкову, за запрошення, учасникам за фреквенцію і сказав: „Моліться за мене, а я буду за вас". Також уділив всім своє єпископське Благословення. В часі Св. Сповіді о. парох разом з дяком проводили Св. Вервицю, зі співом набожних пісень. Учасники, видимо піднесені на дусі, розходилися домів у надії діждатися наступних реколекцій та залучити до участи якнайбільше число прочан, спеціяльно молодшого віку. Бо молодь — це наше майбутнє. Треба з приємністю відзначити, що можна було запримітити дуже позитивне явище, що на реколекціях були також і молоді люди, які приступили до Св. Сповіді і Св. Причастя.

Д-р Володимир Боднар

Митрополит...

(Закінчення зі стор. 2)

перед Богом про поміч для мене оздоровить мене і спасе від смерти... і так воно сталося! Таки в приявності д-ра Барвінського я нагло виздоровів".

І дальше пише мистець у своїх споминах: „Коли я, виздоровівши, дякував Митрополитові Андрієві за молитви, він святочно заявив мені: „Ваша глибока віра і моя покірна молитва за Вас до Отця Небесного — виздоровили вас". З того часу я завжди вважав, що завдяки молитвам Митрополита Андрея, скільки разів у важких хвилинах життя я молився і просив його про молитви і заступництво перед Всевишнім, я завжди одержував поміч".

У 1929 році М. Мороз був на студіях в Парижі і там захворів на запалення суглобів. Ніякі лікарі, ні лікарства не помагали. І тільки заступництво Митрополита Андрея перед Всевишнім його уздоровило.

За посередництвом Митрополита Андрея мистець був врятований від розстрілу гестапом в Космачі (за співпрацю з УПА), а також від мадярів, які в тому ж Космачі прийшли на зміну німцям і також арештували мистця і хотіли його розстріляти. М. Мороз та його родина за посередництвом Владики Андрея зазнали багато ласк в час мандрівки на Захід. На Словаччині, в горезвісному Оремлязі, схопили мистця червоні партизани і тільки чудом, за заступництвом Владики Андрея перед Господом Богом, мистець врятувався, те саме сталось в Братиславі, де його також арештувало гестапо. За молитвами Владики Андрея був врятований з тяжкої недуги синок Ігор. Наш Святець зі Святоюрської гори дуже високо цінив талант Мороза, його кришталевий характер та глибоку віру. Доказом тої прихильности Митрополита Андрея до мистця Мороза свідчить от хоч би цей лист з 1943 року. Митрополит писав до Космача: „Високоповажаний і Дорогий Пане Михайле, Ви були так добрі дарувати мені незвичайно цінні студії, які я високо ціню і з великою вдячністю приймаю. Складаючи за той дар найсердечнішу подяку, замовляю у Вас образ, краєвид з околиці Космача о розмірах, які самі виберете. Образ призначений мною до нашого Музею, як типовий архитвір Вашого мистецтва.

Прийміть від мене вискази щирої вдячности і пошани — † Андрей".

Нічого дивного, що під таким листом мистець Мороз написав такі слова: „Цього роду духовий диплом 'Сумма кум ляуде' для мене, скромного студента, від Великого Учителя я зберігаю як найбільший скарб. Це ж бо історичне признання за мою мистецьку працю і архиєрейське благословення мого Духовного Батька".

Знаю, що мистець Мороз подав до Беатифікаційної комісії в Римі свої свідчення про ласки-чуда, яких він зазнав від свого доброго і духовного батька Слуги Божого Андрея, через його заступництво перед Господом Богом.

Згадуючи річницю відходу до вічности Слуги Божого Андрея, не переставаймо просити Господа Бога, щоб прославив славою святих нашого Митрополита Андрея. А при тому згадаймо великого мистця М. Мороза, який так вміло під впливом Митрополита Андрея відтворював у своїй творчості чудні діла Господні.

Яким же...

(Закінчення зі стор. 2)

ся в тому, що тільки міцна влада захистить інтереси народу. Відкидаючи звинувачення у встановленні авторитарного режиму правління, Лукашенко стверджує, що ця влада не суперечить інтересам основної маси населення. Однак ця „основна маса", яка встигла ковтнути свободу в перші роки незалежности, більша нагадує не ситу й задоволену людину, а ту, яка у відчаї стоїть на краю прірви.

Своє майбутнє білоруський народ повинен визначити сам. За конституцією Лукашенко має всі шанси стати новітнім диктатором, однак епоха диктатур у Европі канула в небуття разом із режимом Чаушеску в Румунії. Тепер самим білорусам слід обрати: мовчати їм надалі й запастись передбачливо портретами „батька Лукашенка" чи виховувати в собі здорове почуття націоналізму.

У світлу пам'ять сотника Б. Панчука

Ветерани Українського Королівського канадського Легіону ім. Гетьмана І. Мазепи, Стрілецької Громади і Братство 1-ої Дивізії Української Національної Армії в Монтреалі відзначили цього року 10-ту річницю смерти сл. п. сотника Богдана Панчука, надзвичайно заслуженого діяча монтреальської української громади, колишнього голови Крайової управи Союзу Українських Канадських Ветеранів та співосновника УККА в Монтреалі.

Сотник Б. Панчук народився 2-го серпня 1915 року в Гомстеад, Саскачеван, а помер 26-го червня 1987 року в Монтреалі. Покійний мав блискучий і бистрий розум, посвячуючи себе в цілості для української діяспори, захоплений ідеєю Визвольних змагань України, та зробив велику працю врятування і успішного поселення членів 1-ої Української Дивізії в Канаді.

Під головуванням побратима Маріяна Лаха, ветерани замовили Панахиди: в українській православній катедрі св. Софії, що її відправив о. д-р Ігор Куташ, та в українській католицькій каплиці на оселі „Верховина", що її відправив о. митрат Ярослав Гайманович, капелян Станиці Дивізійників.

Опісля в катедрі св. Софії відбулась тризна з участю ветеранів та громадян Монтреалю, а також дружини покійного Анни. Господарем тризни був голова легіону, побратим М. Лах, він привітав присутніх і попросив однохвилинною мовчанкою і молитвою вшанувати покійного. Промовцем від громади св. Софії був о. прот. д-р І. Куташ, від Стрілецької Громади побратим Іван Стельмащук, від дивізійників побратим Євген Костюк та від легіону побратим сотник Ярослав Кульба, а також добра приятелька покійного Л. Оборонів. Кожний із промовців висловлював заслуги великого сина України за його труд і посвяту. Відспіванням „Чуєш, брате мій" і „Вічная пам'ять" закінчено тризну.

На заклик голови легіону зроблено збірку на пресфонд. Зібрано 320 дол. і розділено: „Свобода" і „Новий Шлях" по 90 дол., „Український Голос" — 50 дол. і радіопередача „Український Час" — 90 дол.

Жертводавці: Катерина Іванишин, Г. Береза, В. Самсон — по 10 дол.; М. і А. Лах, Іван Сербин — по 25 дол.; Анна Тхір, М. і А. Кульба, Анна Панчук, Стелла Воловець, І. Хохлач — по 20 дол.; С. У. при УНО — 50 дол.; Легіон ім. Мазепи — 100 дол.

Мирослав Бурий

Річниця...

(Закінчення зі стор. 2)

я довідався, що цей комітет через брак фінансів не є спроможний виконати покладений на нього великого всенародного значення обов'язок. Виникає питання: чому в Україні і тепер бракує сил для всебічного дослідження, а одночасно й увічнення пам'яті мільйонів невинних жертв? Чому цей непростимий злочин ще й до цього часу не дістав заслуженої юридичної оцінки, навіть тепер — вже у вільній і незалежній українській державі? Може хтось запитає: „Навіщо нам відкривати старі рани? Чого ми шукаємо у безіменних могилах?"

На такі питання маємо переконливі відповіді. Поперше, без глибокого осмислення трагічного періоду 30-их, а зокрема 1932-33 років, нам тяжко зрозуміти проблеми колишньої підсовєтської, а тепер незалежної України та відшукати відповідний спосіб для її лікування.

Подруге, пройде ще кілька років — і прямих свідків голоду вже не буде. А якщо залишиться ще якась фальш, сумнівна правда і напівправда, то це буде вигідно ворогам України. Це і є, на нашу думку, головна причина блькування дальших дослідів Великого голоду в Україні.

Потретє, український народ, зокрема молодь, мусить знати правдиву історію України, щоб вже ніколи не повторилась подібна трагедія. Відродження українського народу можливе лише тоді, коли народ не втратив своєї історичної пам'яті. Безпам'ятство помагає тиранам тримати народ у сліпоті і покорі.

Відзначення 65-ої річниці голоду в Україні відродить вирване ворогом українського села почуття хлібороба, господаря на своїй землі, відновить віру у себе, а разом і довір'я до Уряду України. Бо ж яке може бути довір'я, коли й далі не реабілітовано тих, що загинули з большевицьким тавром „куркуля", „підкуркульника" і „ворога народу"? А їх мільйони!

Ми твердо віримо, що відновлення пам'яті жертв Великого голоду загострить пильність в українському народі і не допустить у наступних виборах до Верховної Ради України тих, що плянують повернути злочинний комуно-большевицький режим — той самий, що тримався на терорі і концтаборах, який втопив Україну в крові.

Голос замучених „десятків мільйонів співвітчизників, життям яких вимощена страдницька дорога українського народу до волі" (Леонід Кучма) кличе нас пам'ятати, що свобода не дарується, її треба виборюти і заслужити впертим і тяжким зусиллям.

Смерть замучених наших братів і сестер зобов'язує нас достойно вшанувати та увічнити їх пам'ять проголошенням Верховною Радою України місяця квітня Місяцем Скорботи в Україні. Ми знаємо, що при сучасній розстанові політичних сил у парляменті, на жаль, це не легка справа, але рішуче цього вимагаймо — принаймні, ще раз виявиться, хто є проти українського села.

Відзначимо ж ці дні жалоби публічними академіями та Молебнями в українських церквах і громадах діяспори. Ми не маємо наміру подавати в цій статті тих чи інших плянів чи програм. Для цього має бути покликана спеціяльна урядова комісія для увічнення пам'яті на ближчу і дальшу мету, залучення до цього телерадійової мережі України, громадських і професійних організацій, наукових установ, а зокрема спілок українських письменників, архітекторів, музейних і архівних спеціялістів. Міністерство Освіти повинно включити голодовий ґеноцид в програми шкіл України. Цим самим ми допоможемо повернути українському народові його історію, а історії — правду. Пам'ятаймо, що наша мовчанка лише допомагає ворогам України. Не забуваймо, що публічна опінія є головна зброя для незалежної і демократичної України, яку ми вже маємо сьогодні. Прислухаймося до голосу мучеників з підземелля багатостраждальної України і каторжного Сибіру. Голос замучених наших братів і сестер — зобов'язує нас!

Ще про медичну справу на 2-му форумі українців у Києві

Перед нами 60-те число медичної газети України „Ваше Здоров'я" з 23-го серпня 1997 року, де поміщені три цікаві статті з нарад лікарської секції форуму, на якому виступили з доповідями академік Любомир Пиріг про „Українську мову у сфері медицини", проф. д-р Павло Джуль про „Взаємозв'язки лікарів-українців світу" та голова ВУЛТ д-р Іван Солоненка про „Перспективи діяльности лікарських, громадських організацій в Україні".

Відтак у Міністерстві Охорони Здоров'я відбулася зустріч міністра охорони здоров'я д-ра Андрія Сердюка, президента Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ) д-ра Павла Джуля та президента Всеукраїнського Лікарського Товариства академіка Любомира Пирога з журналістами.

На цій зустрічі д-р П. Джуль зазначив, що українська лікарська громада має стати впливовою силою, а щоб вона нею стала то мусить оволодіти англійською мовою — мовою міжнародного спілкування.

Для здійснення цього потрібно підручників, тож СФУЛТ вже закупив і передав їх у Національну медичну бібліотеку та Академію медичних наук.

Для Лікарського Товариства України передплачено 30 медичних журналів. СФУЛТ спонзорував також видання підручників українських авторів для студентів медичних вузів та коледжів.

При цій нагоді академік передав д-рові Джулеві список ще понад 30 підготованих до друку підручників, для яких видавництво „Здоров'я" не має грошей.

Міністер охорони здоров'я д-р А. Сердюк, який перший з міністрів охорони здоров'я оцінив діяльність лікарських товариств, зазначив, що співпраця українських лікарських товариств корисна і необхідна, а спеціяльно з діяспорою.

В статті Тетяни Федоренко під заголовком „Все те віддано з любов'ю для розвою України" подано коротку сильветку д-ра П. Джуля та про його медичну допомогу для України.

Все те віддано з любов'ю для розвою України

Ім'я Павла Джуля, нинішнього президента Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ), українця за походженням, що мешкає у ЗСА, відоме у нас не тільки лікарям. З часу відродження проведення в Україні (з 1990 р.) кожні два роки конгресів Світової федерації лікарів, Павло Джуль буває на рідній землі по кілька разів на рік. І то не лише у справах лікарського товариства.

Д-ра Павла Джуля цікавить і рівень підготовки майбутніх лікарів, і забезпеченість їх сучасними підручниками, і наявність діягностичного обладнання у лікарнях та клініках, і поступ наших українських вчених-медиків у царині світової науки.

А, значить, цей сивочолий чоловік, якому торік виповнилося 75 невтомно шукає шляхи і можливості для того, щоб допомогти розбудові нашої держави, щоб наших талановитих молодих вчених-медиків знав світ.

Павло Джуль родом з Тернопільщини, навчався там до війни в українській гімназії, а вищу освіту завершив 1948 року в Інсбруку (Австрія). Через три роки уже в ЗСА здобув право лікарської практики з отоларингології у Дітройті. Павло Джуль — член Американської академії отоларингології, Американської колегії хірургів, клінічний професор Вейнського штатного університету, перебував на посаді президента Мишигенського та Дітройтського отоларингологічних товариств. У нас в Україні д-ра Джуля

Д-р П. Джуль

обрано почесним членом Вченої ради Національного медичного університету імені О. О. Богомольця і почесним доктором Одеського Медичного Університету.

Уже п'ять років д-р Павло Джуль, як президент Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ) організує і провадить конгреси, проникається проблемами наших медиків і намагається предметно допомогти. Таке сприяння організовує для медичних освітніх закладів та дитячих лікувальних установ, тощо.

Гуманітарна допомога надана фондом СФУЛТ українським медичним установам у минулому році, що перевищує 182 тисячі долярів. За безпосередньої участі доктора Джуля було придбане комп'ютеризоване друкарське обладнання для Дніпропетровської Медичної Академії, Київського НДІ отоларингології, Харківського НДІ радіології, Одеського Медичного Університету та Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові. На кошти фонду СФУЛТ було також закуплено американські медичні підручники з біології, хімії, біохімії, фізіології, генетики, отологічної хірургії для студентів Одеського Медичного Університету, Національного Медичного Університету ім. О. Богомольця, НДІ отоларингології та Київської Медичної Академії післядипломної освіти. Фінансувалося і видання українських медичних підручників, таких як „Травматологія", „Акушерство та гінекології" (Львівський та Одеський Медичні Університети). Надійшли в Україну для дитячих лікарень та клінік оксиметри та набори для миттєвого вимірювання глюкози у крові, закуплені за кордоном.

А з початку цього року витрати на гуманітарну допомогу Україні з фонду СФУЛТ вже становили майже 150,000 дол. Д-р Джуль допоміг придбати і переправити до наркологічної клініки Івано-Франківського діягностичне ляблораторне обладнання та апаратуру для діялізу і плазмаферезу. До Київського НДІ отоларингології комп'ютери для прискорення опрацювання результатів наукових досліджень, комп'ютеризоване друкарське обладнання для десяти центрів Товариства „Просвіта" та Національного Медичного Університету. Крім того, завдяки старанням Павла Джуля, Державна наукова медична бібліотека одержує десятки американських наукових медичних журналів. Їх також мають змогу читати викладачі і студенти медичних вузів Дніпропетровського, Одеси, Львова, Києва.

Але найбільше зворушує те, що ця поважна і зайнята людина відгукується на окремі звертання допомоги тими чи тими ліками дитячій лікарні, Чорнобильському фондові, медичному об'єднанню. За сприяння і на кошти фонду СФУЛТ лікарі з України мають змогу пройти стажування аж до півроку в кращих клініках ЗСА.

Павло Джуль приїхав в Україну на Світовий форум українців, брав участь в його праці. І знову після повернення шукатиме шляхи, якими б швидше перетнути океан, щоб донести сюди, до України і своє щире прагнення пишатися нею, і свою щиру синівську допомогу.

Д-р Павло Пундій

З'їзд Об'єднання колишніх Вояків УПА ЗСА і Канади відбувся в Торонто

17-ий з'їзд ОКВ УПА ЗСА і Канади, який проходив в днях 10-11-го жовтня ц.р. в Торонто, Канада, в присутності 50 делегатів та гостей, закінчив свої наради та вибрав нову Управу.

З'їзд відзначив 55-ліття створення УПА, 50-ліття Великого рейду в Західню Европу та 25-ліття існування „Літопису УПА", видання присвячене документам українського визвольного руху, яке появляється завдяки співпраці Об'єднання кол. Вояків УПА та Товариства кол. Вояків УПА ім. ген. Тараса Чупринки.

Головним промовцем на бенкеті був д-р Мирослав Прокоп, який насвітлив важливість Великого рейду для зовнішньо-політичної дії воюючої України, та освідомлення західнього світу з боротьбою українського народу за свою незалежність.

Проф. д-р Петро Потічний в своєму виступі говорив про тактику МВД-МҐБ в боротьбі проти УПА та величезні жертви, які поніс український народ в цій боротьбі.

На бенкеті також виступив з коротким словом генеральний консул України в Торонто Микола Кириченко. Чисельно заступлені на цій імпрезі були представники різних комбатантських та громадських організацій Торонто, які склали письмові привіти. В мистецькій частині виступили Стефа і Леся Плотник та тріо бандуристок „Срібний передзвін", співом яких насолоджувалися чисельно зібрані гості.

Головою ОКВ УПА став Петро Потічний. Заступником голови на Канаду обрано Осипа Жигара, на ЗСА Юліяна Котляра, відповідальною теж за суспільну опіку. Секретарем стала Катруся Лялюк, а її заступником Михайло Бохно. Фінансовим референтом обрано Володимира Сорочака, а членом Управи Володимира Дашка.

З'їзд, який проходив в діловій та дружній атмосфері, прийняв також ряд резолюцій, між ними, старатися добитися перед Урядом України визнання УПА воюючою стороною, посилити піддержку „Літописові УПА" та по змозі створити фонд для його розповсюдження в шкільних закладах України та звернути більше уваги на допомогу хворим та потребуючим колишнім воякам УПА в Україні та в діяспорі.

Новообраний голова подякував Осипові Жигарові та Станиці в Торонто за добре організований та вдало переведений з'їзд.

Н.Н.

У ВІВТОРОК, 28-ГО ЖОВТНЯ, нюйоркська фондова біржа отримала підтримку, а з тим і стабільність від найменш сподіваної групи — американських інвесторів-аматорів. Вони були тими, котрі користаючи з розпочатої в Гонг Конгу біржової паніки, почали купувати цінні папери, котрі значно впали на вартості та в той спосіб причинилися до стабілізації нюйоркської біржі. Ідучи за прикладом нюйоркської біржі, в інших країнах також почата тенденція панічних продажів сповільнилася, найперше в Европі, а опісля в Австралії та інших країнах Азії, включно з Гонг Конгом.